

И О Д У Н А В К А.

№ 15.

У Суботу 8. Априла

1844.

Ю Г О С Л А В Е Н К А М А.

Да самъ я орао птица поносита,
Посѣтіо бы самъ стѣне Велебита,
На гласу юнака южну домовину,
Предивны Славенскій красну отчевину,
Па бы іймъ детећи подъ небомъ высокимъ,
Овако шуштао са криломъ широкимъ:
„Доба с и вами тако се дизати,
Како што видите мене узлетати,
Јо! тежко ономъ, тко по земљи пузи,
Еръ га у прахъ душманъ газеѣ свагда грузи!“

Та и да самъ ласта, пролѣтина птичица,
Злаћенога ютра једина Царица,
Вељъ бы ми се ињеме предъ зору ориле:
„Све у помоћь слави югославске Виле!
Тко на боишту борца срета, добро спава,
Ал' радостну чека побѣду бадава!“

Да самъ я славункъ любко пѣваюћи,
У тамноме дугу тужно уздишући,
У свакой бы башчи, и у свакомъ гају,
О ономе земномъ радо пѣв'о раю,
Кон нама мора быти домовина,
Юначки отаца славна дѣдовина!
„Ей, ей домовино! ты чаровно име,
Та слађа си него чеду майке виме!
Југославке тебе више су цѣниле,
Него животъ самый, и драгане инае!!“

Да ли самъ я съ вами румени облаци,
И вы громовити надкривански мраци:
Живо бы самъ тамо съ громомъ поюрио,
Гдѣ је душманъ худый Славу подјармio!
Па бы се прућала муни огњевита,
На непрѣятеля Славе страовита!

Да Славенкій куће у миру вељъ цвате,
А пѣсомъ се оре горе, долъ злате!
Ей, да самъ я съ тобомъ Краљевскій Дунаве,
Ты свѣдоche наше некадашнѣe славе!
То бы су на моє воде уздишуће
Врвиле Славенке на югу цвастуће,
Струјма бы ноге нյове любio
А таласи любко нѣма жуборio:
„Ой вы красне топломъ на югу дѣвице,
Драге намъ Славе любезне кћерице,
Тамо вы све очи радостно баците,
Гдѣ Вы у облаци светыј Крывањъ *) зритe,
Пружаюћи свое біеле десницаe
Словенскимъ дѣвама к'о добре сестрице;
Ербо намъ в завѣтъ вѣрне узаймности,
Непокретный темель Славске будућности.”

Богославъ Носакъ.

ЕЗЫКОСЛОВНЕ ВѢСТИ.

У НЕМАЧКОМЪ ЕЗЫКУ МОРА СЕ ЗВАТИ И ПИ-
САТИ: Граф А НЕ Граф (ГЛАВНЫЙ ГРАДЪ У
ЩЫРИ).

(Ковацъ.)

Мы Славени Нѣмцима и другымъ народима,
ако коју славенску рѣчъ у њиховыхъ езыцихъ
слутимо, нетреба да намећемо, како ю они пи-
сати имаю, еръ свакий езыкъ има своя правила,
и мы се само тимъ задовољити морамо, що смо
тако срећни били, туће рѣчи за славенске или
за сродне съ њими познати; еръ ако ћемо до-
теривати, да се такове рѣчи по правилу слав-
енскога езыка пишу, онда ћемо имати славен-
ский а не нѣмачкий езыкъ; та ни сама славен-

*) Плавана у горњој Угарци. исподома се виши
изводи зиданији збор симеје сточионеја ћеју

мохрое, хлопъ, ядро, сиѣти и драти, убавѣстити, да в даишній црквеный или старославенскій єзыкъ — єзыкъ старыхъ Илыра быво, кое исторіа са своимъ почеткомъ споминѣ, и суетно в напрезаніе оныхъ нашихъ списателя, кои се труде доказати, да Илыри нису Славени (ово име текъ у петомъ столѣтію почина се споминати) были, ерь ихъ праведно пытати можемо, да кои народъ надеде, ако не Илири, мору и горе наведенымъ рѣкама имена, коя свойствама тихъ тако точно и данданасть одговараю? Ако ми Богъ и срећа послужи желимъ се съ врѣменомъ мало дублѣ у тай посо пустити, и сада само примѣтити морамъ, да в жалостно и помыслити а камоли дочекати, да бы єдна, као що Обще Новине каку изгубљна азіатска стражма коју грану те велике и древне Славіе, коя исто тако стара као и име мора и дунава, при уваженію своеј древности у азіатскій народъ претворити могла.

Концемъ г. 1843.

Т. Брѣкићъ.

ОСНОВИ ФРИДРИХА ВЕЛИКОГЪ

Одломци изъ иѣговы Списания.

Наблюдаванѣ закона есть сданъ єдинитый основъ, кои є люде приморао, князове надъ собомъ поставити; ерь то є правый узорокъ суверенитета.

Найвећа є несрѣћа, кадъ зломысленику испадне за рукомъ наговорити владѣтеля, да в иѣговъ интересъ одъ интереса свои поданика различанъ; у томъ случаю постає онъ, безъ да зна збогъ чега, непрѣятель свога народа.

Цѣль свакогъ законодавства есть обште благостање. Погледамо ли поступанѣ наймудрія законодавателя, то ће се видити, да закона свагда духу народа, за кои се издаю, сходни быти мораю.

Владѣтель кои духъ и срѣце изображенено има, свагда ће свое расходе и трошкове на ползу свога народа прорачунити.

Вештина и знанѣ установљавати порезу састои се у томъ, трошкове тако разделити, да се народъ неугињава.

Истинито богатство народа састои се у обѣлаваню земљѣ. Али знаменита точка єсу фабрике и трговина. Земља она у којој се равно-

сна нарѣчіа нисмо кадри подъ єданъ калупъ дотерати, пакъ ща ћемо онда о другихъ єзыцихъ говорити. Тко бы дакле захтевати мого, да се и. п.: мука Mûhe, муха Mücke, млинъ Mühle, мати Mutter, пule Füllen Fohlen, пламъ пламонъ Flamme, стрѣля Strahl, клада Klotz, уврхъ über, прудити fruchten и т. д. или башь и саме славенске рѣчи: Погубилъ и потибелъ, хладъ и ледъ, — єднако пишу, премда се иныхова сродностъ одрећи неможе; тако стои и са Градицъ (Градацъ) и Grätz, ово є иѣмачко и оно славенско образование.

Оне рѣчи, кое се чине, да су изъ славенскога єзыка у иѣмачкаго прешле, већомъ страшномъ видъ славенскога родителнага на себи носе, и тимъ понѣшо доказую, да су одъ Славенства узете, и. п. Mûhe муке, Mücke мухе, Liebe любе и т. д.

При размышливаню овихъ єзыкословныхъ ствариј немогу да незавапимъ: Славіо! славіо! како годъ у теби никада сунце незалази, тако се исто и твоје рѣчи по широкомъ свѣту и чакъ онуда, гдѣ о Славенству ни помыслити небы могли, простиру, и кадъ се твоя єдна рѣчь као Градацъ скоро хиљаду година борити морала, дакле є иѣмачкий видъ узела, у кое дакле врѣме мораю она наименованіа, коя ученый свѣтъ за єдно са свануткомъ европейске историје поздравља, спадати, кадъ су иными слѣдеће предмете кръстила као що є: море одъ мохрое-мокрое; адранско море одъ адро данаše нѣдро, Sinus (зато се зове и синѣ море одъ глагола сиѣти-ести), Busen: Далмати изъ дохолма ти и кадъ се спое онда буде Ђалма-ти т. є. становинци до хима (hämus, веле-битъ-хелемитъ, хеле-мище-велебиши-ше-велебићъ.); Дра-ва одъ глагола дра-ти геїен и полога ва (ова), дакле данашњемъ изговору дерава der reißende Fluß; сава одъ са-хва-си-ти-съквасити, дакле der überschwemmende Fluß одъ тога є глагола и латински aqua; тиса одъ прилагателнога тих и полога са (сь, са, се), инда der sanfte Fluß; Дунав Donau одъ существителнога до, доњ, дно, дано, одъ туда и прилагателно доњ-ий, који пулe a (и, инд) и полога въ (овъ, ва, во), дакле der tiefe Strom; Ister одъ славенскога взеро, дакле Istriani- взерани; ердѣль одъ славенскога хрдѣ данаše ртъ (= брѣдо), који пулe e и полога лъ као у учитель; Suez, єзыкъ медю средуземнимъ и црвенимъ моремъ, одъ славенскога глагола свезати, дакле Svez?

Вѣща єзыкоиспытателя могле бы саме изъ старославенскога єзыка горе наведене рѣчи:

вѣсіе тгровине у томъ станю налази, да е увозъ вѣхій него извозъ, пада одъ године на годину.

WWW.UNILIB.RS

Онай владѣтель у половину само изпунява свою дужностъ, кои се само исключително за ратника приправля, єрь смешно є, да онъ само војникъ буде.

Нико ніє рођенъ, да робъ свога сочовека буде.

Она є религія найболя, коя пайвеће вліяніе на нравственость има, и лоде блажіима и добродѣтeliima чини.

Нема ингди никакве религіе, коя бы се у призрѣнію морала здраво једна одъ друге различкова. Правителство дакле може ий равнодушнимъ окомъ сматрати, и оно мора свакомъ слободу оставити, да онимъ путемъ путує, кои ће га у царство блаженства увести. Онъ нека є добаръ грађанинъ, то є све, што правителство одъ њега тражити и искати има.

Воспитаніе младежи есть јданъ одъ найзени предмета за правителство. Истинито добро државе, користь и њна слава изискују, да є народъ изображенъ и наученъ. Я желијимъ имати учитель, кои нису суевѣрной побожности одати, али опеть способни младежь къ добродѣтельни руководити и за полезне и искрене членове државе изобразити. А што се философіе тиче, она се одъ свештеника предавати немора, него одъ светскога човека, єрь то бы толико значило, да правдословъ официра военой ексерціја учи

Философіја є Прометей, кои є небесну свѣтлостъ на землю донео, да родъ човеческиј одъ преразућеня и заблуде ослободи.

Свакій владѣтель дужанъ є почитовати и пазити єшти мнѣніе.

Сваке Новине, ако ће любопытне и интересантне да буду, нетреба да се чега устручава.

Бераръ.

ПРИСУТСТВІЕ ДУХА.

У години 1812., када се є нека часть великобритански морски и пѣшачки официра у једной колеби не далеко одъ вароши Мадраса при ручку налазила, случи се да се јданъ груде величине тигаръ међу њи однекудъ увуче, и од-

ма некогъ младогъ ту десившегъ се юнкера пчепа, и на своя лећа баџи. Овако изненаднимъ долазкомъ немилостивогъ госта уплашени официри лате се оружја свога и повуку се неколико кораклија патрагъ, сматраюћи само не-пријатногъ госта, како съ репомъ своимъ у једнакой мѣри, то на леву, то на десну страну баџа, као да бы несматраюћи на множину њиву у некомъ двоумју био, како бы сирѣчъ, јоштъ јданъ грабежъ учинити, или съ учинїнимъ већу одъ претеће му опасности избавити се могао. Они, премъ да су знали, да тигаръ пре, неголи ће животно каково напасти, обично съ ударомъ предњи ногу, задубивши у исті ма и ноктесвој углаву, съладати обичествује, а ій овде предизведеный сирѣчъ прекообычайный поступакъ госта њивогъ у мыслима осути и довольно увѣри, да свако животно, у нуждномъ и потребномъ случају, необычествује користи свое, на јданъ спомателни начинъ снабђувати. Младићъ истый, кои є на лећи непријателя свогъ недвижимъ лежао и предметъ саболѣзванія био; ніє опетъ никако околостоеће одма и то одважително да на непријателя њивогогъ изъ оружја свога ватру баџе, и съ тимъ њега избаве, побудити могао; а то зато, што су они о смрти њивој двоумили, єрь у противномъ случају могли бы и једно и друго у јданпутъ убити. У овомъ њивомъ незнанию и двоумїнју, спазе на јданпутъ, да се рука истогъ младића полагано днже, при чему помисле, да су то последни знаци, којима се душа одъ тѣла разставља, и текъ што су паумили, да освету надъ тигромъ учине, кадъ на њиво велико удивљене минимогъ звера на земљу недвижима мртва, а младића съ крвавимъ у руци ножићемъ, кога є изъ срца непријателя свогъ извадио съ побѣдомъ стоећа виде. Какова є радость и какова су чувства зрителя тада была, то свакій читатель, познавајући духъ и характеръ овога народа, лако себи представити може. — Кадъ є дакле истый младић Юнкеръ ближе къ друштву свомъ дошао, то на многа пытана, кажејимъ да є у исто време кадъ є одъ њи бадава избављене очекивао, на ту мысао дошиб, да кротко свога похитителя стояње на свою ползу употреби, и тако безъ дугогъ размышљавања одважно рѣшио се, и ножъ, кога є у цепу при себи имао, полако, какога њивогъ похититель спасио небы, извадио, и у срце, кое му є на згоди было, углубивши му га, тако себе спасо.

П. И. О.

РУСКИЙ ЦАРЬ, ПЕТАР ВЕЛИКИЙ И СНАЖНЫЙ АВГУСТЪ, КРАЛЬ ПОЛЬСКИЙ.

При састанку једномъ овы Монарха, као што є познато, да су обоица тѣломъ особито снажна била, сребрнъ таниръ, кои є предъ Краља Августа метнути био, учини му се, да ње добро чистъ; узме га, те савије у трубу као артиљерији баць. Петаръ велики ље хтео за њимъ остати, него и онъ учини тако исто. Затымъ Краљ Августъ узме једну велику сребрну чинију, те є сву съ рукама стинији. Одма му покаже и његовъ пратељ Петаръ Велики на другой сребрной чинији, да и онъ исто тако може учинити, те тако је било све сребрно посуђе у великој опасности, да га ова двоица сасвимъ не униште, докъ Петаръ Велики ље овомъ препираню чрезъ то край учинио, што є свомъ госту рекао: "Августе брате, мы тинјимо и савијамо сребро; айде бољ да мы шведско гвожђе савијамо." (Они су у оно време били на Шведе завојевали).—

Другиј путь, кадъ је Августъ са својимъ сајузникомъ, Петромъ Великимъ гледао боренје бикова, дочепа рукомъ једногъ быка за рогъ, и на једанъ ма са сабљомъ одсјече му главу. "Чекай," викне Царь Петаръ, "и я знамъ једно художество." Онъ даде једанъ цѣлый комадъ чое донети (у комъ је до 30, рифіј было), баць га у висъ и долепадајући комадъ чое съ једнимъ сабљи ударомъ пресеће. Краљ Августъ колико је ипуй пробирао учинити онако, као што је Петаръ Велики, ал' ље могао комадъ чое пресећи. "Поклони ми ту сабљу", проговори Петаръ, она би ми нуждна била, да аждаема, кое бы се подигле, главе одсјајемъ." Краљ давајући му сабљу съ овимъ рѣчма: "Смртъ Татарима! а животъ и милостъ подайницима."

Д. Абраамовић.

КЊИЖЕВНА ВѢСТЬ.

Славна дѣла Дубровачки пѣсника леже, на велику штету народне књижевности, већомъ части у рукопису или у стары књига забачена и непозната. Но и такви сбирка свакиј дан ће быва манѣ, и зато мыслимъ, да ће быти драго целомъ Славенскомъ Общтинству сазнати, да ће

се почети издавати у Бечу и то већ до идућегъ месеца.

СЛАВЯНСКА АНТОЛОГИЈА

изъ рукописа Дубровачки пѣсника, съ приставкомъ народны попѣвка.

У овомъ избору быти ће као у вѣнцу сплетено наймиријске цвѣће Дубровачке башче, који себи свакиј родолюбъ лако ће моћи прибавити, и видивши, како су наши стари пре четири столѣтја говорили и писали, нагледати се љиљеве красоте и изгледе оне слѣдити и придобити. Прва књига садржават ће само најстарије пѣснике 15 и 16. вѣка. У то доба пѣсничтво напише све крсти пѣсама произведе; и као што намъ најстарији Ђорђе Држић изгледъ дас любезнога цвѣванја, у којој врсти и Златарић се јако узвијси: исто тако налазимо у пѣсми младога Мароса Држића и Налѣшковића драматику, у Ветрановића, Чубрановића изгледъ балада, у Димитрића, Бобалича и Ранине изгледъ морални и други научни пѣсама, у Налѣшковића и Ранине боголубни; у Лукарића и Бабулнића превода изъ грчкога и т. д. Одъ свију ти пѣсника находит ће се у нашој књижици неколико пѣсама, и скупитељ је највеће настојио да, да књига та содржава најбољи комаде разних врсти пѣсничтва, тако ће и исказати различност метра, којимъ су се наши стари служили.

Подписаный скупитељ моли дакле све родолюбе, да бы изволили по славны градовы наши држава, где год се ова наша рѣчь разуме, сакупляти имена ГГ. Предплатитељ, текъ послати јї долеподписаному у Бечу, Rauhenstein-gasse Nro 932. — Цѣна прве књиге је 40. кр. у сребру. Цело дѣло издаћи ће у три књиге.

Грофъ Орсатъ Почићъ.

Мы смо већ о овој књиги споменъ у нашимъ листовима учинили, но сада на молбу велихвалногъ Г. Издателя стављамо овде цѣло љиљово објављиње, препоручујући свакоме приятелю народне књижевности ово у нашемъ славенскомъ свѣту до сада једно тога рода дѣло. Тако се изъ Србије пренумеријати жели, нека се, съ положеномъ напредъ цѣномъ, кодъ подписанога прајави.

Учредникъ.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правитељственой Књигопечатни у Београду.